

УДК 351:005.591.4](100):004.89

Юницька Вікторія Василівна
(*наук. керівник – канд. філол. наук, доцент Чередник Л. А.*)
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», м. Полтава

ІННОВАЦІЙНИЙ ДОСВІД КРАЇН СВІТУ У ВПРОВАДЖЕННІ АЛГОРИТМІВ ШІ У ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Анотація. У дослідженні проаналізовано впровадження ШІ в державне управління провідних країн, зокрема Сінгапуру, Естонії та ОАЕ. Визначено ключові тенденції цифрової трансформації та окреслено перспективи алгоритмічного урядування в Україні з урахуванням етики й ефективності.

Ключові слова: штучний інтелект, алгоритмічне урядування, цифрова трансформація, державне управління.

Цифрова трансформація державного управління стала визначальним трендом ХХІ століття. Технології штучного інтелекту (ШІ) – ключовий елемент модернізації публічного адміністрування, здатний аналізувати великі обсяги даних, автоматизувати рутинні процеси та підтримувати прийняття управлінських рішень.

Штучний інтелект у державному управлінні визначається як «використання комп'ютерних алгоритмів та інтелектуальних систем для аналізу даних, автоматизації процесів та підтримки прийняття рішень у державному секторі з метою підвищення ефективності, точності та якості публічних послуг» [1, с. 142]. Відповідно алгоритмічне урядування (algorithmic governance) – це «система управління, в якій алгоритми застосовуються для збору, обробки та аналізу даних з метою оптимізації державних процесів» [4, с. 56].

Аналіз досвіду провідних країн дає змогу виділити найбільш ефективні практики впровадження ШІ в державному секторі.

До прикладу, Сінгапур реалізує програму «Smart Nation», у межах якої впроваджено «інтелектуальні системи аналізу відеоспостереження, що знизило рівень злочинності на 22 %» [3, с. 110]. До того ж віртуальний помічник «Ask Jamie», інтегрований на понад 70 державних вебсайтах, обробляє більше 80 % типових запитів громадян. Система «SPOTON» використовує машинне навчання для виявлення аномалій у державних фінансових транзакціях, «запобігши фінансовим порушенням на суму понад 67 млн доларів у 2021–2022 роках» [5, с. 73].

Естонія у межах програми e-Estonia впровадила проєкт «Kratt AI» – інтегровану мережу ботів ШІ для державних послуг. Зокрема, алгоритм «Sharemind» забезпечує «конфіденційне обчислення державних даних, даючи змогу аналізувати чутливу інформацію без розкриття її змісту» [2, с. 89]. Система «Sentinel» використовує машинне навчання для виявлення помилок у податкових деклараціях, що підвищило збір податків на 13,6 %.

Об'єднане Королівство приділяє значну увагу етичним рамкам застосування ШІ. Створено Центр етики даних та інновацій, розроблено керівні принципи використання алгоритмів. Проєкт «GovTech Catalyst» фінансує інноваційні рішення

на основі ШІ для державного сектору. Система «OSCAR» використовує «алгоритми для виявлення потенційно небезпечного контенту в інтернеті» [3, с. 115]. Усі державні алгоритмічні системи проходять «оцінювання алгоритмічного впливу, що підвищило довіру громадян до цифрових державних послуг на 27 %» [5, с. 78].

Південна Корея реалізує стратегію «Digital New Deal» із бюджетом у 48,5 млрд доларів. За допомогою системи «AI Judge Assistant», яка аналізує судові рішення, домоглися «скорочення тривалості судових процесів на 28 %» [6, с. 182]. Інша система, «Smart City Data Hub», уможлиблює інтеграцію міських даних для прогнозування надзвичайних ситуацій та оптимізації ресурсів. Програма «AI Tutor» персоналізує навчальний процес, що дало змогу «підвищити успішність у пілотних школах на 17 %» [6, с. 184].

Останнім часом ОАЕ створили Міністерство штучного інтелекту та впровадили Стратегію ШІ-2031. Так, наприклад, проєкт «Smart Dubai» включає цифрового асистента «Rashid», який відповідає на запити щодо державних послуг з точністю 93 % та «обробляє понад 100 000 запитів щомісяця» [4, с. 62]. Ще одна система, «Saad», теж використовується для аналізу документів. За її допомогою проаналізовано понад 600 000 документів і скорочено час обробки адміністративних запитів на 67 %.

На основі проведеного дослідження можна виділити ключові тенденції впровадження алгоритмів ШІ в державному управлінні. На нашу думку, найголовнішими з-поміж них є такі:

1. Перехід від окремих пілотних проєктів до комплексних стратегій ШІ.
2. Зростання уваги до етичних аспектів та прозорості алгоритмічних рішень.
3. Розвиток проактивних державних послуг з використанням предиктивної аналітики.
4. Залучення громадян до оцінювання алгоритмічних систем.
5. Формування спеціалізованих інституцій для координації впровадження ШІ.

Щодо проблем застосування ШІ в державних структурах України треба зауважити, що важливим є врахування як технологічних рішень, так і підходів до управління процесом цифрової трансформації.

Наразі необхідним є розроблення національної стратегії впровадження ШІ в державному управлінні з чіткими критеріями ефективності та урахуванням етичних аспектів.

Список використаних джерел

1. Берназюк О. О. Цифрові технології у сфері публічного управління: визначення основних понять. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. № 43. С. 139–145.
2. Демкова М. С. Штучний інтелект в державному управлінні: досвід Європейського Союзу. *Право та державне управління*, 2023. № 1. С. 85–95.
3. Карпенко О. В., Савченко Н. В. Цифрова трансформація публічного управління: міжнародний досвід та вітчизняні реалії. *Ефективність державного управління*. 2022. № 3(72). С. 105–119.
4. Петров С. Г. Алгоритмічне урядування: концептуальні засади та практика впровадження. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 11. С. 54–65.

5. Титаренко Л. М., Ковбасюк О. В. Трансформація державного управління під впливом технологій штучного інтелекту: виклики та перспективи. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2023. № 2. С. 70–81.

6. Chun S. A., Reyes L. F. L., Bertot J. C. Artificial intelligence for government: Survey, challenges and opportunities. *Government Information Quarterly*. 2022. № 39(3). P. 179–193.

